

Wat vindt Nederland van de Eiwittransitie?

De rol van het bedrijfsleven

Kieskompas.nl

| Index

01.	Inleiding	3
02.	Key Findings	4
03.	Resultaten	8
04.	Demografische verschillen	15
05.	Eetpatronen	22
06.	Onderzoeksopzet	25

INLEIDING

De eiwittransitie kan rekenen op groeiende belangstelling. Veel aandacht gaat hierbij logischerwijs naar het (eet)gedrag van mensen: hoeveel vlees eten we? Welke mensen minderen hun vleesconsumptie, en met hoeveel dan?

Die focus op het gedrag van individuen is begrijpelijk, maar gaat soms voorbij aan een ander belangrijk aspect: de attitudes van mensen. We weten dat attitudes niet altijd een goede voorspeller zijn van ons eigen gedrag als consument. Daar staat tegenover dat ze ons des te meer vertellen over de richting waar we - als burger - willen dat het heen gaat met de maatschappij. Een goed begrip daarvan is essentieel bij het maken van beleidskeuzes, zowel voor overheden als voor bedrijven of maatschappelijke organisaties.

In de serie “Wat vindt Nederland van de Eiwittransitie?” duiken we daarom dieper in de denkbelden, verwachtingen en motivaties van Nederlanders - gebaseerd op een representatieve steekproef uit het panel van Kieskompas - om zo het publieke draagvlak voor eiwittransitie beter in beeld te krijgen.

Dit rapport kijkt naar de rol van het bedrijfsleven: vinden we dat voedingsbedrijven een verantwoordelijkheid hebben in de eiwittransitie? En zo ja, hoe ver mogen ze dan gaan in het beïnvloeden van de keuzes van de consument?

Pablo Moleman

Co-founder, ProVeg NL

KEY FINDINGS (1/4)

- De meeste Nederlanders staan open voor een sturende rol van bedrijven (voedselproducenten, horeca en supermarkten) als het gaat om de consumptie van dierlijke producten.
- Een meerderheid van de Nederlanders (72%) is van mening dat we toe moeten naar het consumeren van meer plantaardige en minder dierlijke producten. De overheidsdoelstelling om in 2025 naar een 50/50 verdeling tussen dierlijk en plantaardig eiwit te komen wordt door 79% van de Nederlanders gesteund.
- De verantwoordelijkheid om het gebruik van dieren te verminderen ligt volgens de meeste ondervraagden niet alleen bij de consument. Twee derde vindt dat ook voedselproducenten (68%) en supermarkten & horeca (67%) hierin een taak hebben. Gevraagd om de verantwoordelijkheid te verdelen, legden ondervraagden gemiddeld 17% van de totale verantwoordelijkheid bij voedselproducenten en 15% bij supermarkten & horeca. Dit is minder dan de overheid (22%) en de consument (35%) maar méér dan maatschappelijke organisaties (5%) en de media (7%). Beschouwen we voedselproducenten en voedselverkopers samen als één categorie (bedrijfsleven), dan komt die met 32% zelfs op de tweede plaats, vlak na de consument (35%)

KEY FINDINGS (2/4)

- Voedselproducenten, horeca en supermarkten kunnen door middel van verschillende interventies in het aanbod of de beprijzing van voedsel bijdragen aan de transitie naar minder dierlijk, meer plantaardig. De meeste van deze interventies kunnen rekenen op breed draagvlak onder de bevolking.
- Een grote meerderheid van de Nederlanders (80%) is bijvoorbeeld voorstander van het vergroten van het aanbod aan plantaardige producten of gerechten in de supermarkt of horeca. In zeer stedelijk gebied kan dit oplopen tot 85%. Een kleiner maar nog steeds substantieel deel (61%) is ook akkoord met het *verkleinen* van het dierlijke aanbod. In zeer stedelijk gebied loopt dit op tot 69%.
- Ook sturend prijsbeleid wordt door een meerderheid van de ondervraagden gesteund: 58% steunt het verhogen van de prijs van dierlijke producten of gerechten. Voor het verlagen van de prijs van plantaardige producten of gerechten is nog meer steun: 75%. Inkomen speelt hier wel een belangrijke rol: mensen die zeggen moeilijk te kunnen rondkomen hebben meer moeite met de dierlijke prijsverhoging (maar óók met de plantaardige prijsverlaging), mensen die zeggen 'heel moeilijk' te kunnen rondkomen zijn juist iets positiever over prijsbeleid.

KEY FINDINGS (3/4)

- Tweederde van de ondervraagden (67%) is akkoord met het simpelweg vervangen van dierlijke ingrediënten door plantaardige. Onder vrouwen, jongeren en in steden loopt dit zelfs op tot driekwart (75%).
- De minste steun (47%) is er voor het standaard maken van de vegetarische optie bij evenementen, waarbij vlees alleen op verzoek wordt geserveerd ('carnivoor? geef het door'). Vooral mannen zijn niet vaak voorstander van dit idee (38%). Onder vrouwen (57%), jongeren (57%) hoger opgeleiden (54%) en in steden (56%) is wel een - krappe - meerderheid voorstander van het plan.
- Praktijkvoorbeelden aan verschillende Nederlandse universiteiten en instellingen laten zien dat er voor 'carnivoor? geef het door' op sommige locaties wel degelijk draagvlak is. Wellicht niet toevallig zijn dit vooral stedelijke locaties waar jongeren en hoger opgeleiden komen. Heldere communicatie over het doel van de maatregel, en over het feit dat de vrijheid om voor vlees te kiezen blijft bestaan, kan mogelijk helpen weerstand weg te nemen

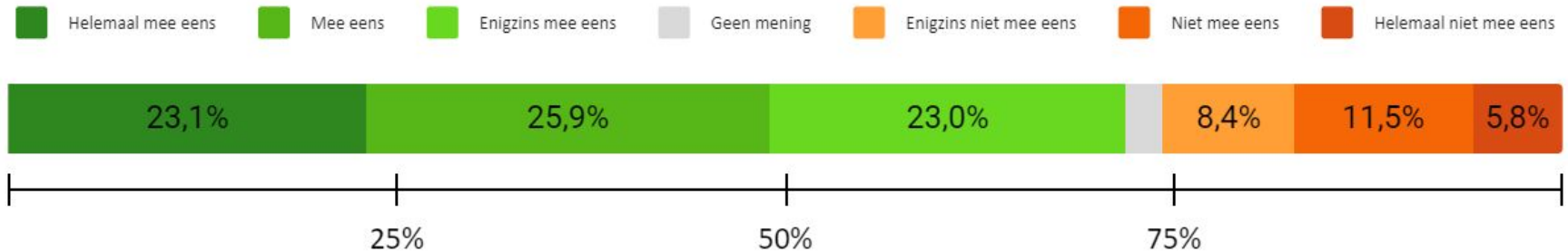

KEY FINDINGS (4/4)

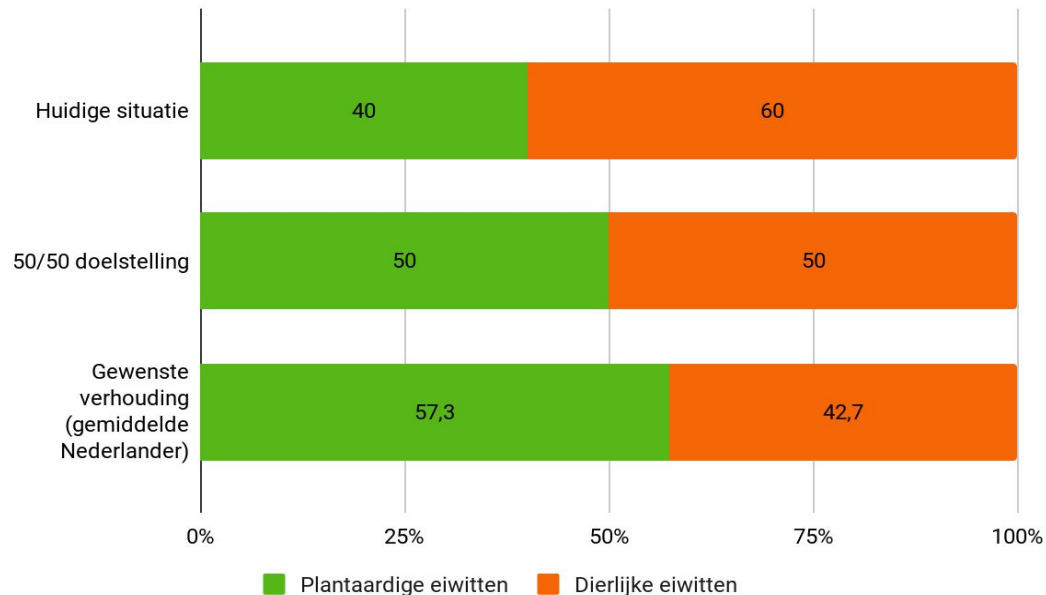
- De doelgroep voor plantaardige producten en gerechten is groeiende. Het aantal zelfbenoemde flexitariërs steeg tussen 2019 en 2020 van 38% naar 46%. Het percentage vegetariërs (5,4%) en veganisten (1,4%) bleef intussen stabiel, waarmee in totaal bijna 7% van de bevolking helemaal geen vlees eet (onder jongeren zelfs 11%) en 53% geïnteresseerd is in alternatieven.
- Nederlanders hebben vrij weinig vertrouwen in de voedingsindustrie, maar ook in de media, als bron van voedselinformatie. Meer vertrouwen wordt gehecht aan de wetenschap, overheid en maatschappelijke organisaties / ngos.

| Resultaten

Bijna driekwart van de Nederlanders vindt dat we **meer plantaardige en minder dierlijke producten** moeten consumeren

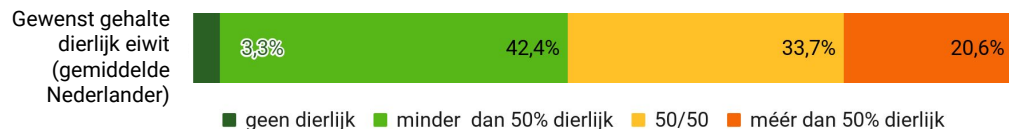

80% van de Nederlanders wil naar 50/50 balans - of verder dan dat

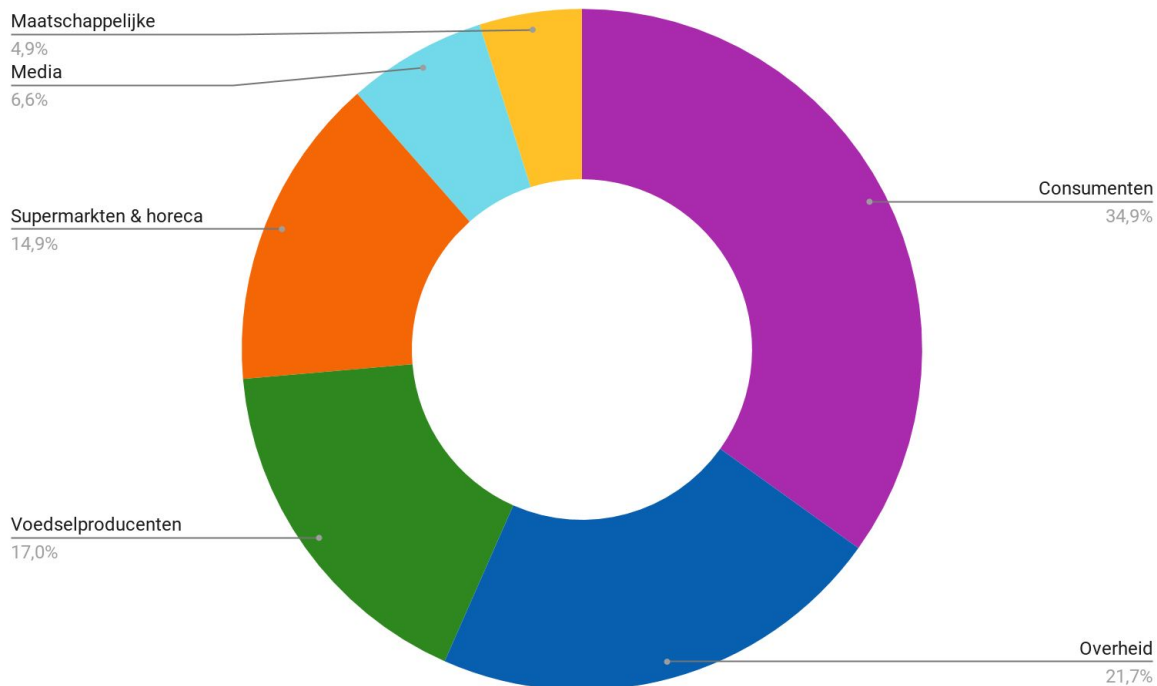

Vraagstelling: De Nederlandse overheid wil tegen 2025 zorgen dat er evenveel dierlijk als plantaardig eiwit in ons eten zit. Op dit moment is die verhouding nog 60% dierlijk en 40% plantaardig.

Welke verhouding tussen dierlijk en plantaardig eiwit wilt u dat er is in 2025?

Voedingssector draagt grote verantwoordelijkheid

Niemand, want het gebruik van dieren hoeft niet te verminderen: 22,9%*

Vraagstelling: Wie draagt volgens u het meeste verantwoordelijkheid om het gebruik van dieren als voedsel te verminderen?

Als u 100 punten zou moeten verdelen, waarbij meer punten een grotere verantwoordelijkheid betekenen, hoe zou u die dan verdelen? Let op: het totaal moet tot 100 optellen.

- Overheid
- Voedselproducenten
- Maatschappelijke organisaties/NGO's
- Media
- Supermarkten & Horeca
- Consumenten
- Niemand, want het gebruik van dieren hoeft niet te verminderen

Tweederde van de Nederlanders vindt dat supermarkten, horeca en voedselproducenten verantwoordelijkheid dragen om het gebruik van dieren te verminderen.

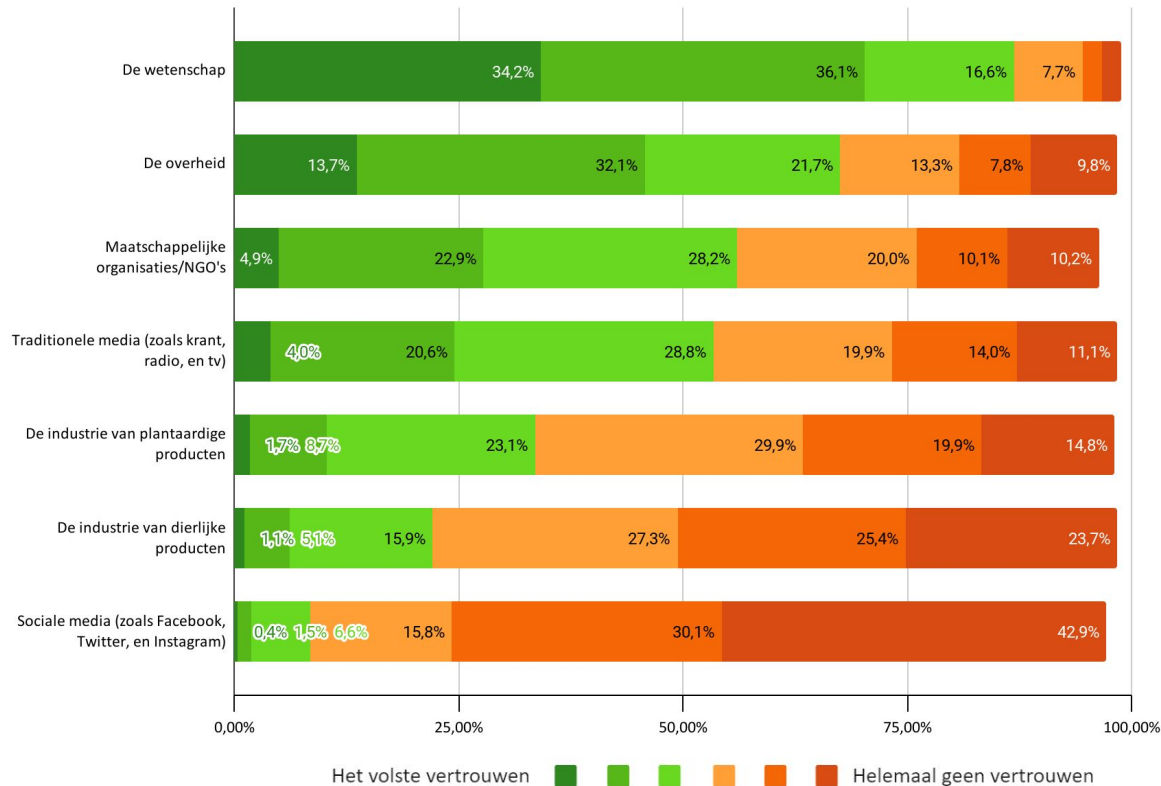
Aantal toegekende punten

	0	niet 0	>10	>20	>30	>40	>50	>70	>90	100
Overheid	31%	69%	65%	46%	24%	14%	10%	3%	1%	1%
Voedselproducenten	32%	68%	64%	43%	17%	6%	4%	1%	0%	0%
Maatschappelijke organisaties/NGOs	64%	36%	26%	7%	1%	0%	0%	0%	0%	0%
Media	56%	44%	34%	10%	2%	1%	1%	0%	0%	0%
Supermarkten & horeca	33%	67%	61%	36%	11%	3%	2%	0%	0%	0%
Consumenten	19%	81%	78%	66%	45%	34%	26%	11%	5%	4%
Niemand*	77%	23%	22%	19%	17%	17%	16%	14%	13%	13%

68% van de ondervraagden kende punten toe aan voedselproducenten en 67% aan supermarkten en horeca. Veruit de meesten hiervan kenden meer dan 10 punten toe. 43% kende zelfs meer dan 20 punten toe aan voedselproducenten en 36% deed dit voor supermarkten & horeca.

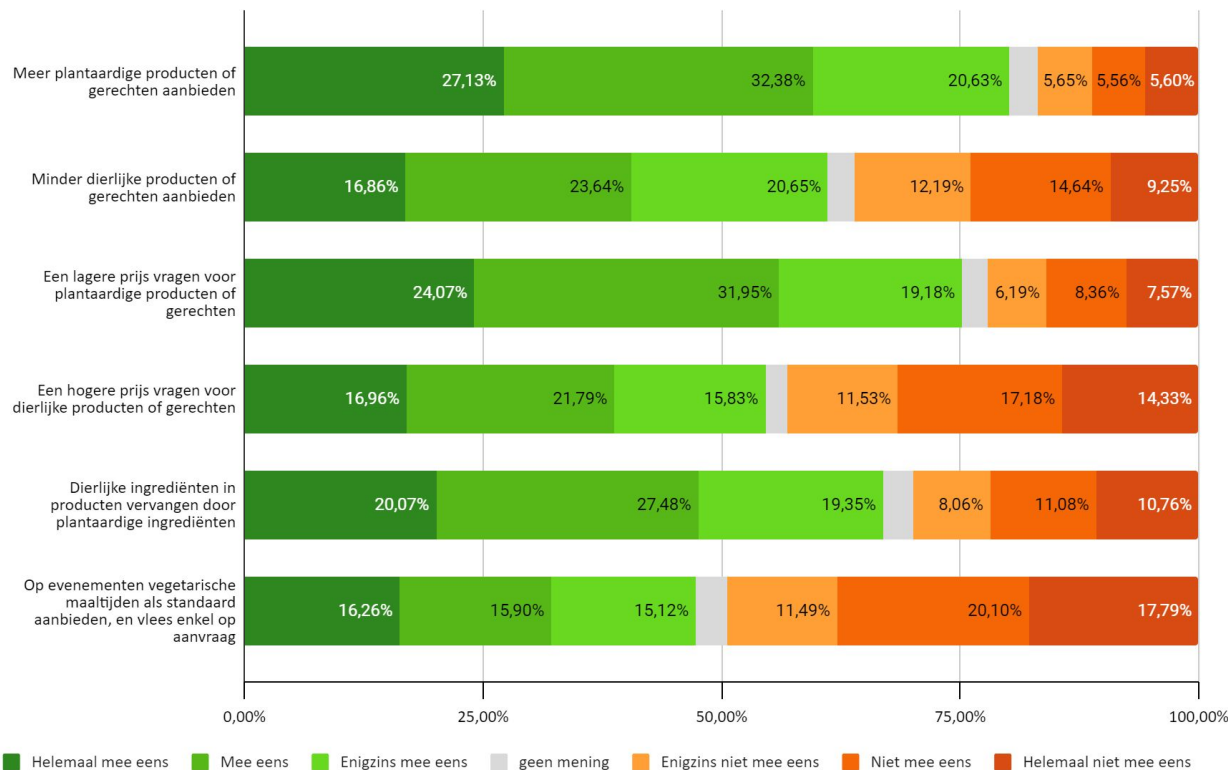
Slechts 4% van de ondervraagden legde alle verantwoordelijkheid bij de consument.

Voedingsindustrie geniet weinig vertrouwen als bron van voedselinformatie

- Ongeveer een kwart van de Nederlanders geeft aan de voedingsindustrie te vertrouwen als bron van voedselinformatie. Meer mensen zeggen de industrie van plantaardige producten te vertrouwen (33,5%) dan die van dierlijke producten (22,1%)
- Het grootste vertrouwen zeggen respondenten te hebben in informatie vanuit de wetenschap (86,9%), gevolgd door de overheid (67,5%). Ook maatschappelijke organisaties genieten redelijk veel vertrouwen (56,1%)
- Traditionele media zoals krant, radio en tv worden slechts door iets meer dan de helft (53,4%) van de respondenten gezien als betrouwbare bron. Social media (8,4%) nog veel minder.

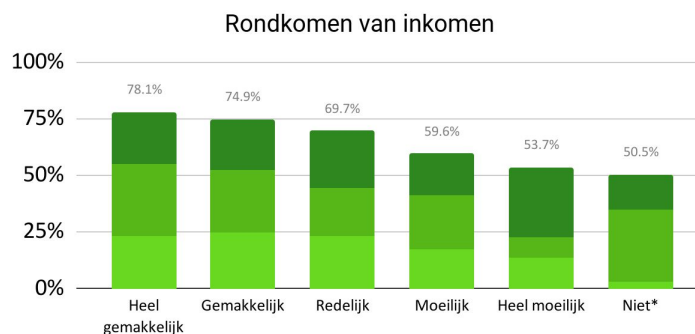
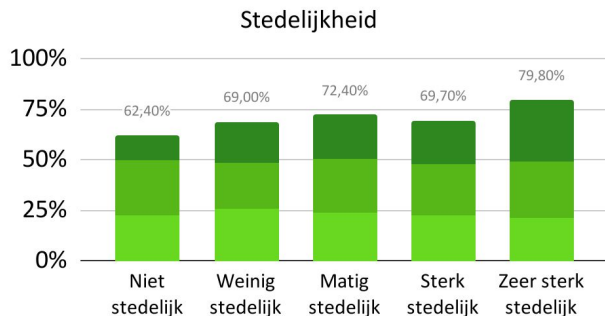
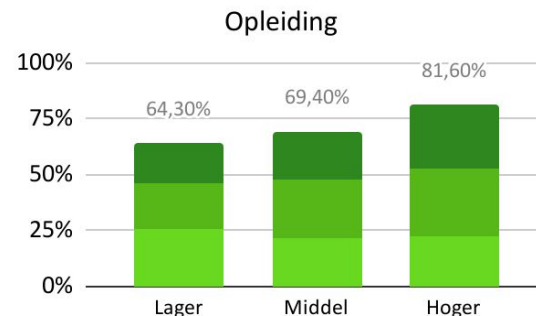
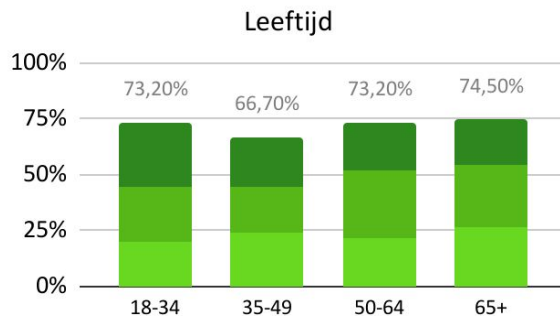
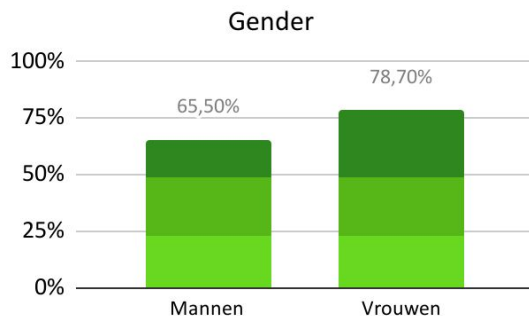
Draagvlak voor meeste eet-interventies door het bedrijfsleven

- Een grote meerderheid van de Nederlanders (80%) is voorstander van het **vergroten van het aanbod aan plantaardige producten**. Een kleiner maar nog steeds substantieel deel (61%) is voor het verkleinen van het dierlijke aanbod.
- Ook **sturend prijsbeleid** wordt door een meerderheid van de klanten gesteund: 58% steunt het verhogen van de prijs voor dierlijke producten of gerechten. Voor het verlagen van de prijs van plantaardige producten of gerechten is nog meer steun (75%).
- Tweederde van de ondervraagden (67%) is akkoord met het simpelweg **vervangen van dierlijke ingrediënten** door plantaardige.
- De minste steun (47%) is er voor het **standaard maken van de vegetarische optie** bij evenementen,

| Demografische verschillen

Vooral vrouwen willen een transitie naar meer plantaardige producten

Legenda

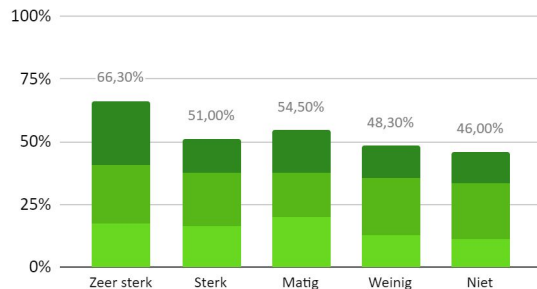
- Enigszins mee eens
- Mee eens
- Helemaal mee eens

* = categorie in steekproef onvoldoende vertegenwoordigd voor betrouwbare resultaten

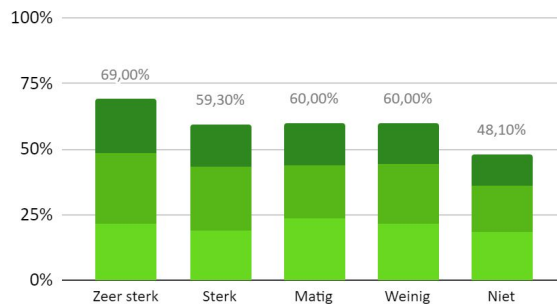
stedelijkheid

In zeer sterk stedelijke* gebieden (≥ 2500 omgevingsadressen per km²) is consequent meer steun voor interventies, in niet stedelijke gebieden (<500) juist minder. Daartussenin is het patroon minder duidelijk.

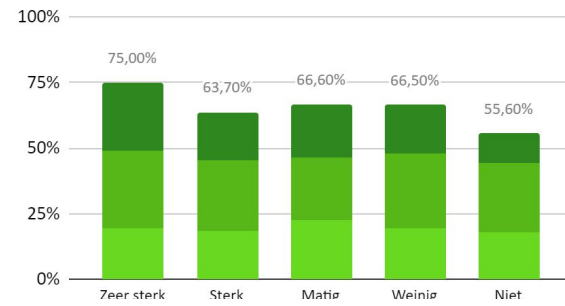
Prijs dierlijk verhogen

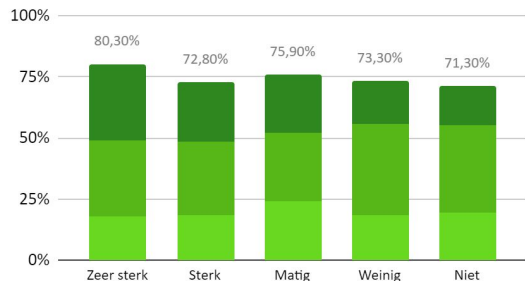
Minder dierlijk aanbod

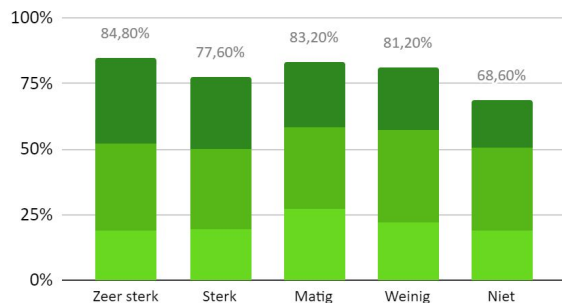
Dierlijke ingrediënten vervangen

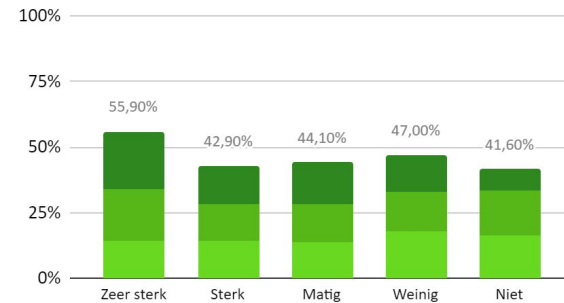
Prijs plantaardig verlagen

Meer plantaardig aanbod

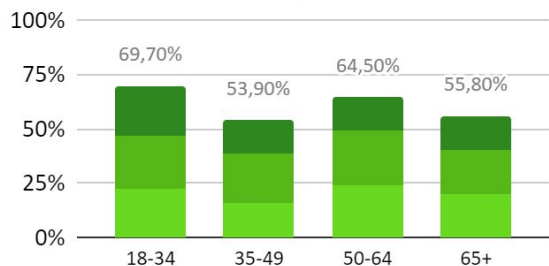
Vegetarisch de standaard

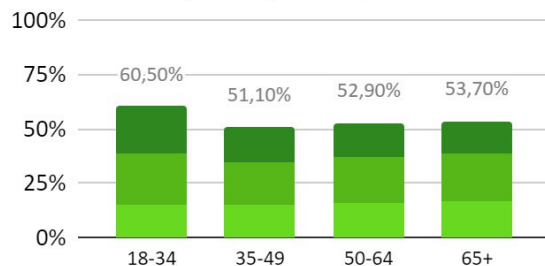
leeftijd

Jongeren (18-34) staan voor elke vorm van interventie het meeste open, maar ook bij oudere leeftijdsgroepen is draagvlak voor bijvoorbeeld het vergroten van het plantaardig aanbod en het vervangen van dierlijke ingrediënten, waarbij opvalt dat met name onder de categorie 50-64 jaar meer draagvlak is dan bij 35-49 en 65+.

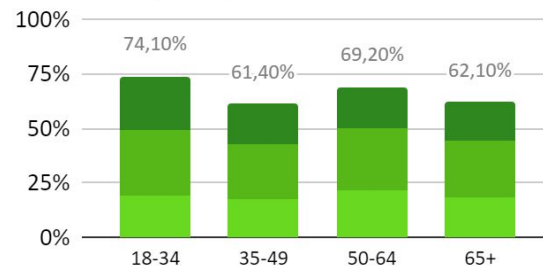
Minder dierlijk aanbod

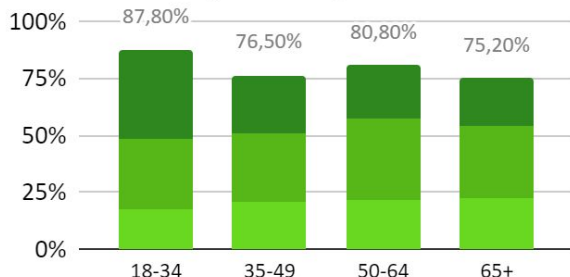
Prijs dierlijk verhogen

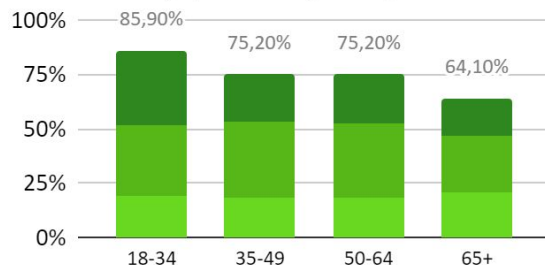
Dierlijke ingrediënten vervangen

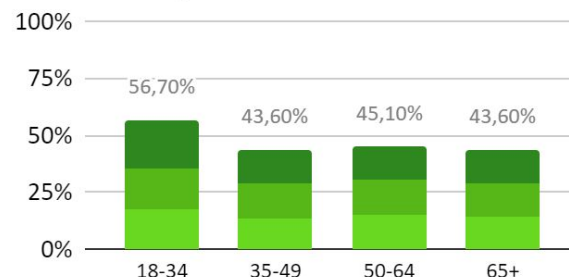
Meer plantaardig aanbod

Prijs plantaardig verlagen

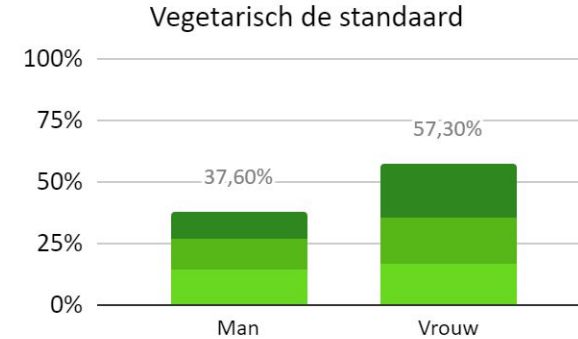
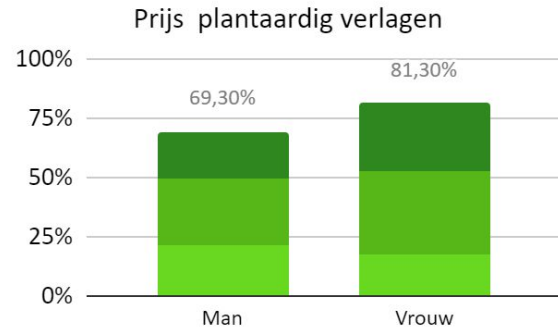
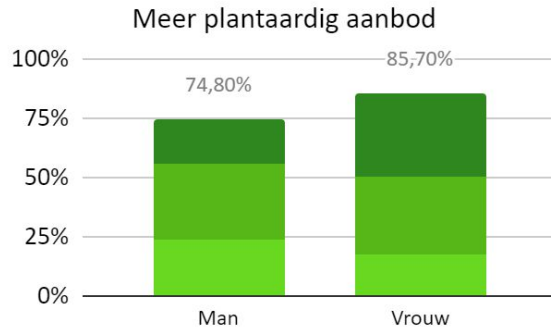
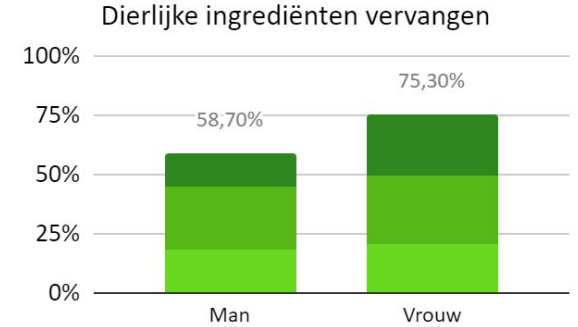
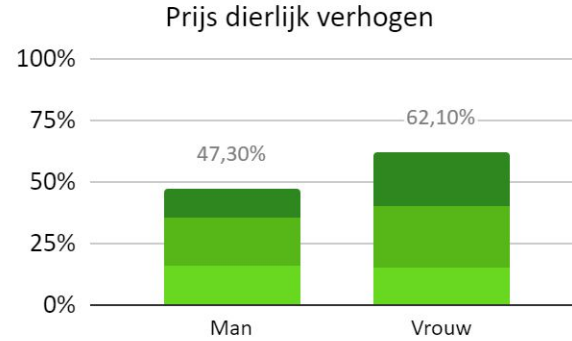
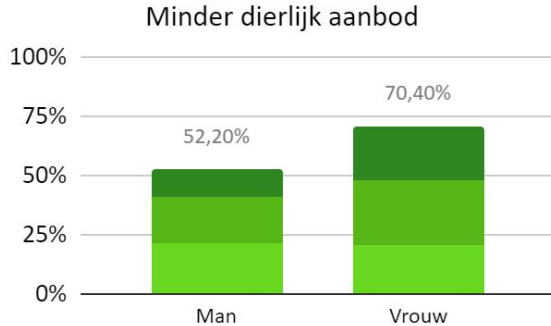

Vegetarisch de standaard

geslacht

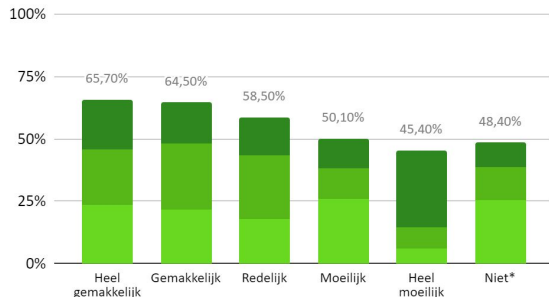
Onder vrouwen is aanmerkelijk meer draagvlak voor interventie in het voedselaanbod dan onder mannen. Het grootste verschil is te zien bij het standaard vegetarisch maken van maaltijden bij evenementen (met vlees op aanvraag), waar mannen veel minder voor open staan dan vrouwen.

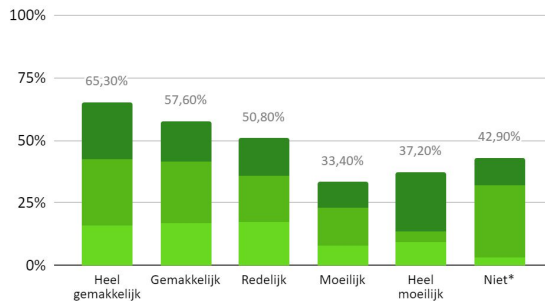
inkomen

Inkomen* heeft een verrassende invloed op het draagvlak voor interventies. Mensen die 'moeilijk' kunnen rondkomen zijn het minst vaak akkoord, ook met interventies die geen (of zelfs positieve) financiële consequenties hebben. Mensen die 'heel moeilijk' of 'niet' kunnen rondkomen zijn juist *vaker* akkoord dan mensen die 'moeilijk' antwoorden.

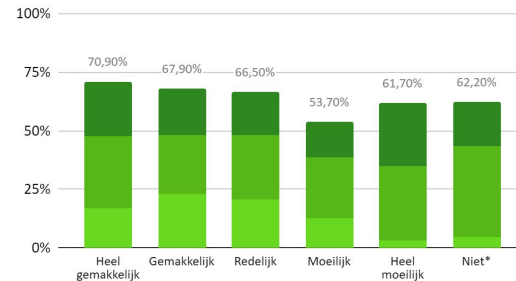
Minder dierlijk aanbod

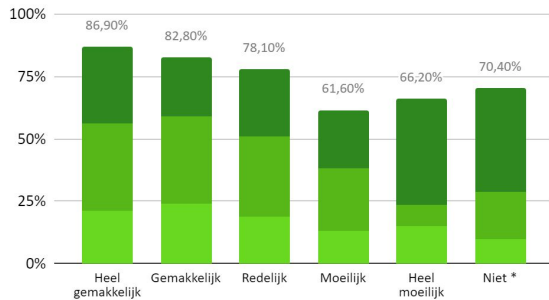
Prijs dierlijk verhogen

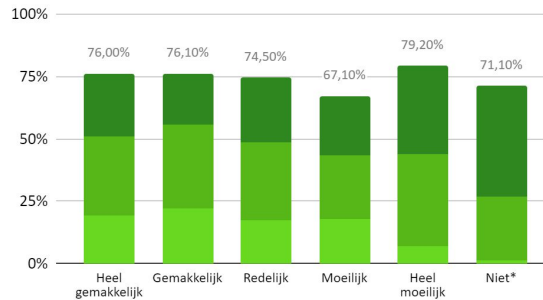
Dierlijke ingrediënten vervangen

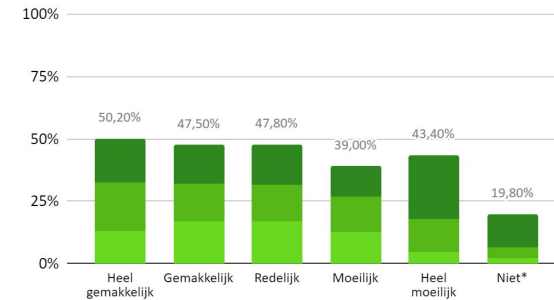
Meer plantaardig aanbod

Prijs plantaardig verlagen

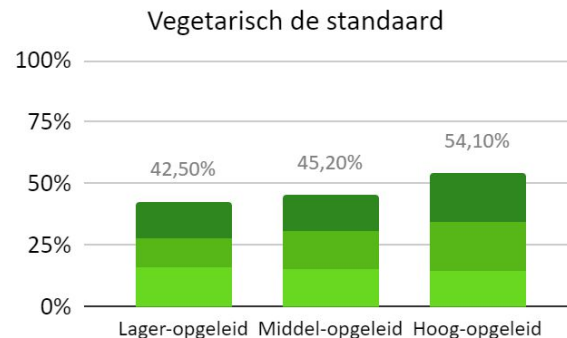
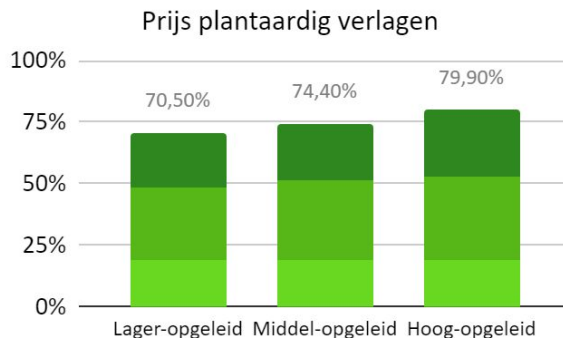
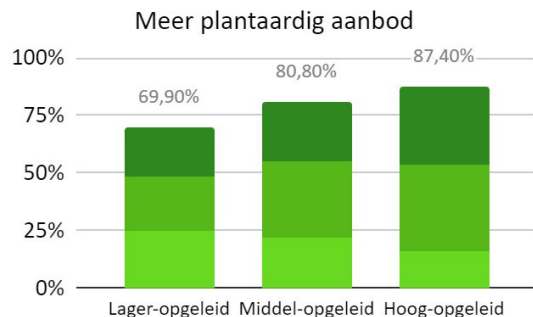
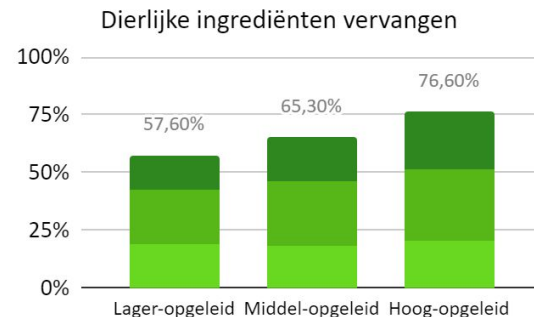
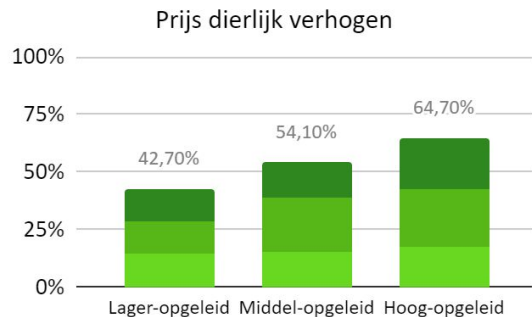
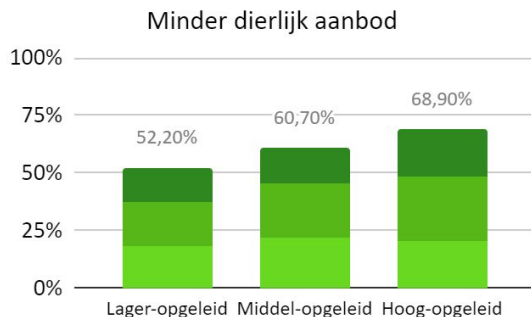
Vegetarisch de standaard

* Inkomen is gemeten door mensen zelf te laten beoordelen hoe gemakkelijk zij kunnen rondkomen. De categorie 'niet' (kan niet rondkomen) was in de steekproef onvoldoende vertegenwoordigd voor betrouwbare resultaten.

Opleidingsniveau

Opleidingsniveau laat een duidelijke en consistente invloed zien, waarbij geldt dat hoe hoger het opleidingsniveau is, hoe groter het draagvlak is voor interventies.

| Eetpatronen

Groei in flexitariërs, afname vleeseters, vega's stabiel

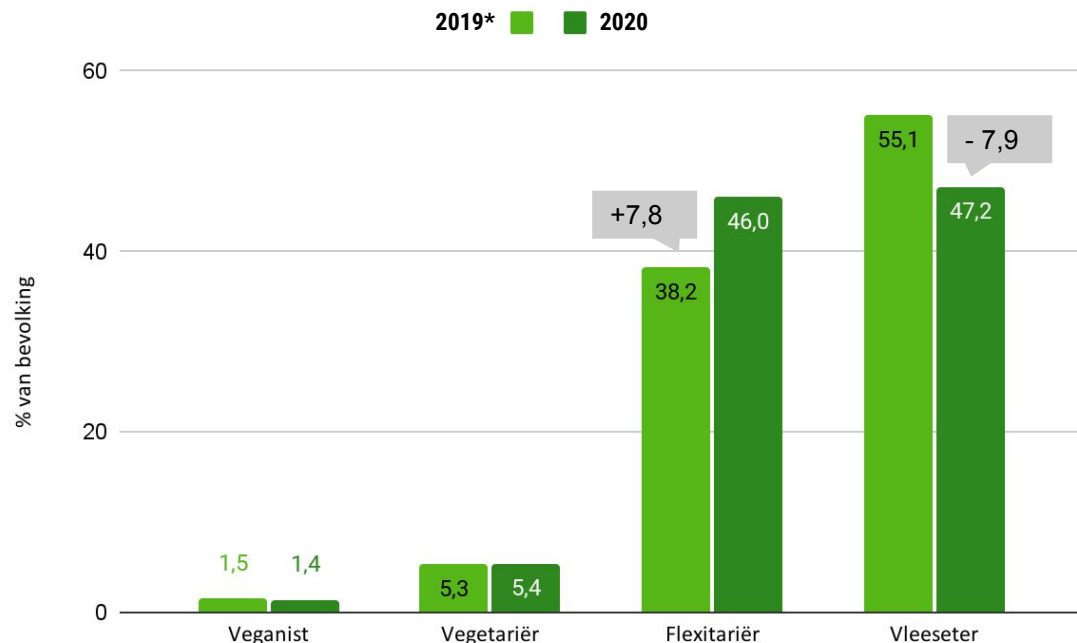
Vraagstelling: Bent u...?

- Veganist (ik eet geen vlees, vis, zuivel, eieren en andere dierlijke producten)
- Vegetariër (ik eet geen vlees en vis)
- Flexitariër (ik eet bewust minder vlees of dierlijke producten)
- Vleeseter

Vraagstelling: Overweegt u door de coronacrisis minder vlees te eten? **

Ja:	11%	
Nee:	79,5%	
Weet niet:	9,2%	

Van de flexitariërs antwoordde 17% "Ja" en van de vleeseters 5%

| Onderzoeksopzet

Dit onderzoek is uitgevoerd door de Vrije Universiteit van Amsterdam i.s.m. KiesKompas en in opdracht van ProVeg Nederland.

De resultaten van dit onderzoek zijn gewogen naar geslacht, leeftijd, opleiding, etniciteit en stemgedrag om de data ten aanzien van deze kenmerken representatief te maken voor de stemgerechtigde inwoners van Nederland. Gewichten hoger dan het 99,5e percentiel zijn getrimd. Om respondenten een gewicht toe te kennen, moeten hun leeftijd, geslacht, migratie-achtergrond, opleiding en het stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen bekend zijn, hetgeen 8.575 respondenten met ons deelden. De totale steekproef bedraagt hierdoor 8.575 deelnemers. Dataverzameling vond plaats eind december 2020.

Meer informatie?

Dit rapport maakt deel uit van de serie “Wat vindt Nederland van Eiwittransitie?”. Nog te verschijnen delen:

- Het gebruik van dieren als voedsel
- De toekomst van de veehouderij
- De rol van de overheid
- Acceptatie van plantaardige en celgekweekte alternatieven

Houd de website van ProVeg in de gaten of neem contact op voor verdere informatie.

info@proveg.nl

www.proveg.nl